

HANGON KAUPUNKI
HANGÖ STAD

Hangon kaupungin esiopetussuunnitelma

1.8.2016 -> 20

---

*Sivistyslautakunnan suomenkielisen jaoston hyväksymä 19.5.2016, § 28
Päivitetty Sivistyslautakunnassa 17.10.2022, § 106*

Hangon kaupungin esiopetussuunnitelma 2016

1. Paikallinen opetussuunnitelma

Hangon kaupungissa laaditaan ja hyväksytään suomen- ja ruotsinkielinen esiopetussuunnitelma. Opetussuunnitelma perustuu opetushallituksen ”Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014” -määräyksiin ja ohjeisiin.

Hangon esikouluille laaditaan yhteinen esiopetussuunnitelma. Sen lisäksi jokainen esikoulu tekee vuosittain oman toimintasuunnitelman/toimintakertomuksen.

Opetuksen järjestäjän hyväksynnän jälkeen esiopetussuunnitelma jaetaan kaikkiin perusopetuksen, esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen yksiköihin. Esikoulun opetussuunnitelma löytyy kaupungin kotisivuilta. Suunnitelmista tiedotetaan huoltajille vanhempainilloissa.

Esiopetuksen opettajat laativat yhdessä päivähoidon johtajan sekä päiväkotien johtajien kanssa esiopetuksen opetussuunnitelman. Muu esiopetuksen henkilöstö osallistuu opetussuunnitelman sisältöjen laatimiseen. Lasten huoltajilla on mahdollisuus vaikuttaa toimintojen sisältöihin vastaamalla vuosittain asiakastytyväisyys kyselyyn. Asiakastytyväisyyttä on mitattu kyselyn avulla. Tämän lisäksi huoltajat ovat saaneet määritellä esiopetuksessa tärkeiksi kokemansa arvot sekä vastata esiopetuksen sisältöjä koskeviin kysymyksiin.

Esiopetussuunnitelmaa laatiessa kiinnitetään erityishuomiota lapsen oppimispolun nivelvaiheisiin; varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta perusopetukseen. Tavoitteena on, että kunkin lapsen oppimisen polku varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja edelleen perusopetukseen jatkuu joustavasti lapsen tarpeista lähtevänä.

Hangon rikkaus on kaksikielisyys, joka samalla asettaa suunnittelulle ja toiminnalle omat vaatimuksensa. Hangossa pyritään vuorovaikutteiseen kieli- ja kulttuurivaihtoon, mutta samalla vaalitaan ja vahvistetaan lapsen omaa äidinkieltä ja kulttuuriperinteitä. Toiminnan sisällöissä huomioidaan kaupungin kaunis luonto ja sijainti meren läheisyydessä. Leikin kautta oppiminen on keskeistä. Lapselle tarjotaan mahdollisuus kehittää persoonallisuuttaan ja taitojaan monipuolisesti leikin ja toiminnan kautta.

Toiminnan suunnittelussa otetaan huomioon lasten mielenkiinnon kohteet sekä opettajan rikastuttamat uudet kiinnostuksen kohteet, unohtamatta lapsen aiempia kokemuksia ja hänen osaamistaan.

Jokaiselle lapselle laaditaan oma esiopetuksen oppimissuunnitelma, jota seurataan ja arvioidaan esiopetusvuoden aikana lapsen kanssa. Esiopetuksen arviointi on jatkuva prosessi, johon voivat osallistua lapset, huoltajat ja henkilökunta. On tärkeää käydä säännöllisesti keskustelua huoltajien kanssa, jolloin annetaan ja saadaan palautetta esiopetukseen liittyvistä asioista. Asiakastytyväisyyttä mitataan TAK-arviointimenetelmällä.

Henkilökunnan tulee reflektoida omaa toimintaansa ja arvioida miten hyvin opetussuunnitelman tavoitteet on saavutettu. Henkilökunnalle on annettava mahdollisuus osallistua koulutuksiin.

Toimintaa arvioidaan vuosittain, jolloin nähdään kuinka toiminnan sisältö ja asetetut tavoitteet ovat toteutuneet.

Päivähoidon johtaja vastaa, että opetussuunnitelmaa noudatetaan, arvioidaan, kehitetään sekä päivitetään tarpeen mukaan.

2. Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

Arvoperusta ja oppimiskäsitys sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteet otetaan huomioon ja niitä syvennetään esiopetuksen toimintakulttuuria, opetuksen toteuttamista, kasvun ja oppimisen tukea ja oppilashuoltoa käsittelevissä osissa opetussuunnitelmaa.

Hangossa esiopetus kuuluu sivistystoimen alaisuuteen ja sitä toteutetaan esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014, muiden lainsäädäntöjen sekä kansainvälisten sopimusten mukaisesti. Esiopetusta järjestetään joko päiväkodeissa tai koulun tiloissa. Esiopetusta annetaan suomen- ja ruotsin kielellä. Esikoulut seuraavat vuosittain laadittua toimintasuunnitelmaa, jonka sivistystoimen jaostot hyväksyvät.

Tavoitteena on, että lapsen oppimispolku nähdään kokonaisuutena niin, että siirtymävaiheet varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta perusopetukseen sujuvat joustavasti. Esiopetuksen tehtävänä on tukea ja motivoida lapsia heidän oppimispolullaan.

Perusopetuslain mukaan esiopetuksen tavoitteena on osaltaan tukea lasten kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Laissa säädetään, että esiopetuksen tavoitteena on osana varhaiskasvatusta parantaa lasten oppimisedellytyksiä. Esiopetuksella on myös sivistystehtävä ja tasa-arvoisuuden edistämisen tehtävä ja opetuksen tulee turvata riittävä yhdenvertaisuus koko maassa. Opetuksen ja kasvatuksen tarkemmista tavoitteista säädetään valtioneuvoston asetuksessa.

Hangossa tärkeimmiksi esiopetusta ohjaaviksi arvoiksi nousivat luovuus, turvallisuus, rehellisyys, ystävyys ja oikeudenmukaisuus.

Esikoulussa käytetään varhaiskasvatukseen soveltuvaa pedagogiikkaa ja kunnioitetaan lasten aikaisempia kokemuksia ja kiinnostuksen kohteita. Hyvin suunniteltu ja muunneltava esikoulun toimintaympäristö on myös hyvä oppimisympäristö. Oppimisympäristö ei rajoitu esikouluihin. Hangon ainutlaatuinen luonto antaa erinomaisen mahdollisuuden saada elämyksiä ja kokemuksia ympäröivästä luonnosta. Oppimisympäristönä on parhaimmillaan koko ympäröivä yhteiskunta.

Hangon esikouluissa käytämme olemassa olevaa osaamista, hyödyntäen hankittuja taitoja ja henkilökunnan erityisosaamista. Esikoulu tekee yhteistyötä kaupungissa toimivien eri tahojen kuten oppilas-, terveys ja sosiaalihuollon kanssa. Henkilöstön välisiä keskusteluja käydään säännöllisesti.

Esiopetukseen osallistuvalla lapsella on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Turvallisuus otetaan huomioon oppimisympäristöissä ja kaikessa esiopetuksen toiminnassa. Lasten kokeman turvallisuuden perustana ovat keskinäiseen kunnioitukseen ja huolenpitoon perustuva toimintakulttuuri ja esiopetukseen soveltuvat oppimisympäristöt. Lapsia ohjataan yksilöinä ja ryhmänä ottamaan vastuuta omasta käyttäytymisestään ja siitä, että ryhmässä ei kiusata, syrjitä tai aiheuteta vaaraa muille. Opetuksen järjestämisessä otetaan lisäksi huomioon työsuojeluun liittyvät säännökset, henkilötietoja koskevat säännökset sekä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä ohjaavat määräykset. Esiopetuksessa käytetään tarvittaessa perusopetuslain mukaisia kasvatustieteellisiä ja kurinpidollisia keinoja esiopetukseen soveltuvalla tavalla. Opetuksen järjestäjä huolehtii lain edellyttämän suunnitelman laatimisesta joko erillisenä tai osana paikallista opetussuunnitelmaa.

Jokaisen omaa ja koko tiimin työtappaa arvioidaan reflektoiden esikoulutoimintaa.

3. Kasvua ja oppimista tukeva toimintakulttuuri

Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat esiopetusta koskevat säädökset sekä opetussuunnitelmissa määritellyt arvot, oppimiskäsitys sekä esiopetusta koskevat tavoitteet.

Toimintakulttuurin kehittäminen edellyttää toimintatapojen ja pedagogiikan johtamista, henkilöstön ja lasten osallisuuden turvaamista ja sitoutuneisuutta yhteisiin toimintatapoihin. Vastuu kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä ja esiopetusta johtavilla henkilöillä. Toimintakulttuuria kehitetään muun muassa kokeilemalla monipuolisia työtapoja, uusia ratkaisuja oppimisympäristöihin sekä kehittämällä ammatillista osaamista yhteistyöverkostoissa. Järjestelmällinen itsearviointi ja jatkuva kehittäminen ovat luonteva osa esiopetuksen arkea.

Kehittämistyössä on tärkeää hyödyntää sekä lasten että huoltajien kokemuksia ja mielipiteitä. Yhteistyö muun varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä tuen ja oppilashuollon ammattilaisten kanssa on välttämätöntä lasten sujuvan oppimisen polun ja hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Kaikille yhteinen esiopetus

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on kaikille yhteinen esiopetus, jossa kukin lapsi voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä. Toimintaa kehitetään inklusiiviseen ja kulttuurista monimuotoisuutta tukevaan suuntaan. Jokaiselle lapselle suunnitellaan sopivia oppimisen haasteita sekä turvataan tarvittava kasvun ja oppimisen tuki. On tärkeää, että lapset saavat kokemuksia siitä, että heistä ollaan kiinnostuneita, heitä arvostetaan ja heidän mielipiteillään ja toiminnallaan on merkitystä.

Toimintakulttuuri tukee avointa vuorovaikutusta ja yhteisöllisten toimintatapojen kehittymistä. Esiopetuksen toiminnassa näkyvät lapsiryhmässä edustettuna olevat kielet ja kulttuurit sekä uskonnot ja katsomukset. Lapsia rohkaistaan vuorovaikutukseen ja toimimaan osana vertaisryhmää. Heitä ohjataan ottamaan muut huomioon sekä kunnioittamaan toisten yksilöllisyyttä. Näin luodaan pohjaa monimuotoisessa yhteiskunnassa toimimiselle.

Oppimisen ja oivalluksen ilo

Esiopetuksen toimintakulttuuri edistää kaikkien esiopetusyhteisössä toimivien oppimista. Esiopetusyhteisö kannustaa kokeilemaan, yrittämään ja erehtymään sekä havaitsemaan asioiden positiivisia puolia. Onnistumisista ja oivalluksista iloitaan yhdessä. Erilaiset tapahtumat, retket ja juhlat värittävät esiopetuksen kulttuurista vuodenkiertoa.

Esiopetus toteutetaan siten, että lasten leikille, aloitteille ja kokeiluille on sijaa. Lapsia rohkaistaan ilmaisemaan itseään, harjoittelemaan ja opettelemaan erilaisia taitoja, tietoja ja työtapoja omaan tahtiinsa. Leikillä on tärkeä merkitys muun muassa lasten kielen kehityksessä, uusien taitojen oppimisessa, tunteiden käsittelyssä ja kulttuuri-identiteetin muodostumisessa. Esiopetuksessa lapsilla on mahdollisuus leikkiä omaehtoisesti sekä opetella uusia leikkejä ja pelejä. Leikkiä eri muodoissaan hyödynnetään opetuksessa monipuolisesti.

Lapsi osallisena ja oman elämänsä toimijana

Toimintakulttuuri tukee yhteistyötä, yhteistä vastuunottoa ja osallisuutta. Henkilöstön tehtävä on varmistaa, että kaikki lapset saavat ilmaista näkemyksiään ja mielipiteitään ja että lasten ideoita ja aloitteita otetaan huomioon toiminnassa. He saavat kokemuksia esiopetusryhmää koskevasta päätöksenteosta ja erilaisista työtehtävistä. Lasten tekemiä päätöksiä ja toimintaa arvioidaan yhdessä ja samalla lapsia ohjataan vähitellen kantamaan yhdessä vastuuta. Näin lapsille syntyy kokemuksia osallisuudesta ja toimijuudesta.

Hyvinvointi ja turvallinen arki

Toimintakulttuuri tukee avointa vuorovaikutusta lasten kesken, lasten ja henkilöstön välillä sekä aikuisten keskuudessa. Keskinäinen kunnioitus, huolenpito ja välittämisen asenne toisia ja ympäristöä kohtaan näkyvät toiminnassa. Lapsia rohkaistaan ja ohjataan tunnistamaan, ilmaisemaan ja säätelemään erilaisia tunteita. Lapsia ohjataan toimimaan toiset huomioon ottaen erilaisissa ristiriitatilanteissa.

Esiopetuksessa pidetään huolta koko yhteisön fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Lasta tulee suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä. Lapsella on oikeus saada lohdutusta sitä tarvitessaan. Esiopetuksessa ei sallita kiusaamista, väkivaltaa eikä häirintää. Kiusaaminen tunnistetaan,

siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti osana toimintakulttuurin kehittämistä. Olennaista kiusaamisen ennaltaehkäisyssä on tukea lasten vertaisuuhteita ja yhteisön hyvinvointia. Henkilöstöllä on keskeinen rooli lasten sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen harjoittelun ja kehittymisen tukemisessa. Lasten kanssa opetellaan tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Aikuisen läsnäolo ja antama ohjaus vuorovaikutustilanteissa on tärkeää. Häirintä-, kiusaamis- tai väkivaltatilanteista keskustellaan lasten huoltajien kanssa ja etsitään yhdessä ratkaisuja.

Esiopetuksessa kiinnitetään huomiota terveisiin elämäntapoihin. Lasten kanssa liikutaan monipuolisesti sekä sisällä että ulkona ja heitä ohjataan välttämään yhtäjaksoista istumista sekä vaihtamaan työskentelyasentoja. Esiopetuspäivään kuuluu myös mahdollisuus rauhoittumiselle.

Toimintakulttuuria muovaavat henkilöstön ammattitaito sekä käytettävissä olevat tilat, välineet ja materiaalit sekä Hangon ainutlaatuinen luonto. Esikoulun henkilöstön keskinäinen yhteistyö on tärkeää. Henkilöstö reflektoi omaa työtapaansa ja käy säännöllisiä arvokeskusteluja toimintaan ja menetelmiin liittyvistä asioista. Oppimisympäristöä ja toimintatapoja arvioidaan säännöllisesti.

Huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä painotetaan keskinäistä kunnioitusta. Yhteistyö edellyttää esiopetuksen henkilöstön aloitteellisuutta ja henkilökohtaista keskustelua huoltajien kanssa.

Yhteistyön siirtymävaiheissa tulee olla suunnitelmallista. Elinikäisen oppimisen näkökulmasta varhaiskasvatuksella, esi- ja perusopetuksella on useita yhtymäkohtia. Tämän takia on tärkeää toimia yhteistyössä lapsen kehitykseen ja oppimiseen liittyvissä kysymyksissä. Yhteistyömuodot eri koulujen ja esikoulujen välillä vaihtelevat. Vastuu tiedon siirrosta on esikoululla eli luovuttavalla taholla.

Eri tahojen kanssa käytävä yhteistyö täsmentyy yksikkökohtaisissa toimintasuunnitelmissa.

4. Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet

Esiopetuksen toimintaan Hangossa kuuluvat olennaisena osana ohjattu ja lasten omaehtoinen leikki sekä havainnolliset, lasten aktiivisuutta ja luovuutta edistävät työtavat. Työtapoja valittaessa noudatetaan esiopetukselle asetettuja tehtäviä ja tavoitteita ja otetaan huomioon lasten tarpeet, edellytykset, aikaisemmat kokemukset sekä kiinnostuksen kohteet. Opettaja ohjaa lapsia kokeilemaan ja käyttämään erilaisia työtapoja ryhmissä, työpareina ja itsenäisesti

ja huolehtii samalla, että lapset saavat osallistua toiminnan suunnitteluun ja työtapojen valintaan.

Monipuolisten työtapojen käyttö edellyttää, että oppimisympäristöissä on riittävästi erilaisia leikkiä ja opetteluun soveltuvia materiaaleja, havainto- ja työvälineitä sekä mahdollisuuksien mukaan tieto- ja viestintäteknologiaa.

Lasten myönteisen itsetunnon kehittymistä tuetaan onnistumisen kokemuksilla ja kannustavalla palautteella. Tavoitteena on, että lasten halu kokeilla ja opetella vahvistuu ja heille syntyy luottamus siihen, että he pystyvät oppimaan uutta. Tavoitteiden toteutumista ja työskentelyn tuloksia arvioidaan yhdessä lapsen kanssa.

Leikki eri muodoissaan on keskeistä. Lapsia ohjataan leikkeihin ja lasten omaehtoista leikkiä tuetaan. Leikkiessään lapset oppivat ja hahmottavat maailmaa, käyttävät kaikkia aistejaan ja kehittävät muistiaan sekä mielikuvitustaan. Leikillä ja mielikuvituksella on tärkeä merkitys lasten myönteisen kehityksen, itsetunnon ja uusien tietojen sekä taitojen opetteluun kannalta.

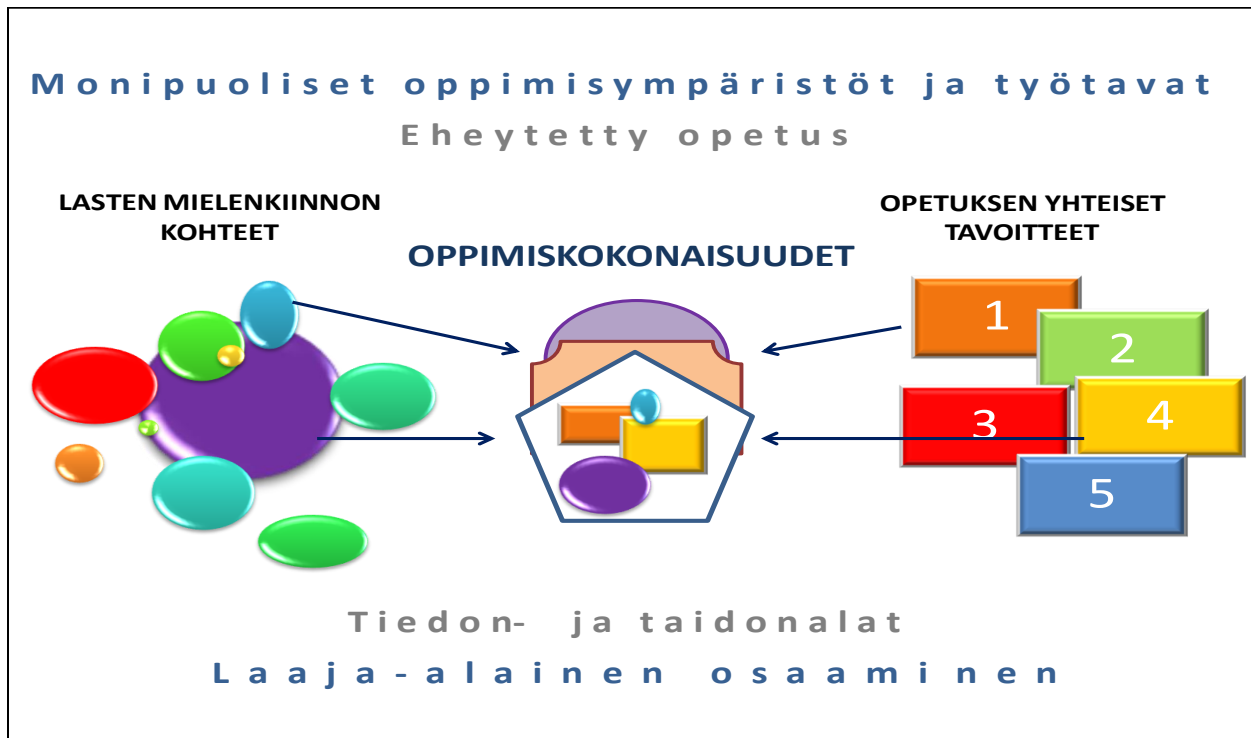
Arvioinnin avulla suunnitellaan ja kehitetään opetusta sekä tuetaan lasten hyvinvointia, kasvu ja oppimista. Arviointiin osallistuvat opettajien lisäksi muu esiopetuksen henkilöstö sekä lapset ja huoltajat. Kunkin lapsen kehittymistä ja oppimista seurataan esiopetuksen aikana, oppimispolkua dokumentoidaan ja materiaali kerätään kansioon, jonka lapsi saa itselleen. Lapsille annetaan päivittäin rohkaisevaa palautetta heidän vahvuuksistaan.

Henkilökunta arvioi opetusta sekä tiimipalavereissa että yhdessä lapsen kanssa. Lapsia rohkaistaan itsearviointiin. Huoltajille annetaan palautetta lapsen käyttäytymisestä, edistymisestä ja oppimisesta päivittäisissä keskusteluissa ja vanhempainvarteissa, joissa myös vanhemmat voivat samalla antaa

palautetta ja esittää toiveitaan esiopetuksen suhteen. Lapsilla ja huoltajilla on mahdollisuus arvioida esiopetusta ja sen toimintaa myös täyttämällä arviointilomake ja heiltä saatu palaute otetaan huomioon toimintaa kehitettäessä.

Siirtymävaiheessa, esiopetuksesta perusopetukseen tai siirryttäessä toiseen esikouluun, on luovuttavalla taholla vastuu lasta koskevien tarpeellisten tietojen luovuttamisesta. Tiedonsiirrossa noudatetaan voimassa olevia säännöksiä.

Esikoulun päättyessä lapsi saa todistuksen osallistumisestaan esiopetukseen.

Esiopetus on luonteeltaan eheytettyä opetusta, joka muodostuu eri laajuisista ja eri tavoin toteutetuista **oppimiskokonaisuuksista**.

Näitä oppimiskokonaisuuksia ovat:

1. Ilmaisun monet muodot

Tähän oppimiskokonaisuuteen sisältyy musiikillinen toiminta, käsityöt, kuvallinen ajattelu ja kuvallinen ilmaisu sekä suullinen ja kehollinen ilmaisu.

2. Kielen rikas maailma

Esiopetuksen tavoitteena on edistää lasten kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä vahvistaa heidän kiinnostustaan eri kieliin ja kulttuureihin.

3. Minä ja meidän yhteisömme

Tutustutetaan lapset lähiympäristön henkilöhistoriaan tai johonkin historialliseen kohteeseen. Herätellään lasten kiinnostusta yhteiskunnallisiin asioihin esim. median kautta. Lisäksi tähän kokonaisuuteen sisältyy eettinen kasvatus sekä katsomuskasvatus.

4. Tutkin ja toimin ympäristössäni

Tähän kokonaisuuteen kuuluvat matemaattisten taitojen opettelu sekä ympäristökasvatus, jossa myös havainnoidaan ja pohditaan arjessa esiintyviä teknologisia ratkaisuja.

5. Kasvan ja kehityksen

Tätä oppimiskokonaisuutta lähestytään liikunnan, ruuan, kuluttajuuden, terveyden sekä turvallisuuden näkökulmista.

Tämän oppimiskokonaisuuden tehtävänä on luoda pohjaa terveyttä ja hyvinvointia arvostavalle ja liikunnalliselle elämäntavalle sekä kehittää lasten terveysosaamista ja turvataitoja. Lisäksi tehtävänä on edistää kestävään elämäntapaan kuuluvia ruoka-, kulutus- ja puhtaustottumuksia.

5. Lapsen kasvun ja oppimisen tuki

Hangossa opetuksen ja kasvatuksen lähtökohtana on jokaisen lapsen oikeus onnistua, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään. Opetuksessa pyritään mahdollisimman monipuoliseen ja varhaiseen tukeen käytettävissä olevien resurssien puitteissa. Tukimuotoja ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki.

Oppimispolun nivelvaiheissa, varhaiskasvatuksesta esiopetukseen, on tiedonsiirtovastuu, lapsen oppimista ja hyvinvointia koskevissa asioissa, luovuttavalla osapuolella. Lastentarhanopettaja, päiväkodinjohtaja ja erityislastentarhanopettaja käyvät läpi lasten mahdolliset tuen tarpeet lasten siirtyessä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen. Vastuu luovutuskokoukseen kutumisesta on jokaisella yksittäisellä päiväkodilla.

Lapsen saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Esikoulun päättyessä lapsen esiopetuksessa saaman tuen vaikutuksia lapsen opetuksessa ja kehityksessä edistymiseen arvioidaan yhdessä huoltajien ja tarvittaessa muiden yhteistyösopuolten kanssa.

Nivelvaiheessa, siirryttäessä esiopetuksesta perusopetukseen, on luovuttavalla taholla vastuu tiedonsiirrosta lasta koskevissa asioissa. Esikoulun oppilashuoltoryhmä (erityislastentarhanopettaja, lastentarhanopettaja, päiväkodinjohtaja, esikoulun kuraattori ja psykologi) keskustelevat mahdollisista erityisvaikeuksista koulun erityisopettajan ja erityiskoulun rehtorin kanssa. Oppilashuoltoryhmässä käsitellään mahdollisten jatkotutkimusten, koululykkäyksen tai tehostetun- ja/tai erityistuen tarpeesta.

Esikoululla on vastuu koollekutsua tulevan koulun opettaja ja rehtori tiedonsiirtokokoukseen ennen esikoulun päättymistä.

Yleinen tuki

Esikoulun koko henkilökunta tukee lapsen esiopetuksessa edistymistä, oppimista, myönteistä kasvua sekä kehitystä yhdessä huoltajien kanssa. Yhteistyö vanhempien kanssa, kasvatuskumppanuus, toteutuu arjen tapaamisissa huoltajien tuodessa ja hakiessa lasta sekä kasvatustalkuissa. Kohtaamisissa ja keskusteluissa pyritään avoimeen ja rehelliseen kanssakäymiseen molemminpuolista kunnioitusta arvostaen.

Erilainen pienryhmätoiminta ja opetuksen eriyttäminen lapsen tarpeiden mukaisesti on osa esikoulussa annettavaa yleistä tukea. Lapsen yksilöllinen ohjaus yleisessä tuessa voi joskus olla tarpeen.

Syksyllä esikoulunopettaja laatii yhdessä huoltajien kanssa lapsen oppimissuunnitelman. Mikäli lapsen oppimisessa tai hyvinvoinnissa ilmenee huolta, voi esikoulunopettaja konsultoida erityislastentarhanopettajaa, esikoulun kuraattoria tai neuvolan henkilökuntaa.

Esikoulunopettaja kartoittaa syksyllä lasten matemaattiset ja kielelliset valmiudet. Syksyllä lapsille tehdään myös kontrolloitu piirrostarkkailu. Nämä kartoitukset ovat pedagogisia työvälineitä ja antavat käsityksen lapsen mahdollisesta tuen tarpeesta. Näiden kartoitusten pohjalta esikoulunopettaja voi eriyttää lapsen opetusta hänen tarvettaan vastaavaksi. Tammikuussa esikoululaisille tehdään kouluvalmiuden ryhmätutkimus yhteistyössä koulupsykologin kanssa.

Tehostettu tuki

Mikäli yleinen tuki ei riitä, tekee esikoulunopettaja tai ryhmävastaava pedagogisen arvion, joka käsitellään esikoulun oppilashuoltoryhmässä ns. ”pedaryhmässä”. Siellä moniammatillinen asiantuntijaryhmä päättää lapsen tehostetun tuen tarpeesta. Esikoulunopettaja laatii päätöksen perusteella lapsen tehostetun tuen oppimissuunnitelman. Hän voi tarvittaessa konsultoida erityislastentarhanopettajaa tai muuta asiantuntijatahoa.

Esikoulunopettaja kutsuu huoltajat yhteistyökokoukseen, jossa esitellään lapselle tarjottavan tuen suunnitelma. Oppimissuunnitelma arvioidaan keväällä. Esikoulunopettaja vastaa yhdessä muun henkilöstön kanssa oppimissuunnitelman toteutumisesta ja arvioinnista. Arvioinnissa tulee mainita annetun tuen vaikutuksista lapsen oppimiseen ja kasvuun. Tehostetussa tuessa annettu tuki on luonteeltaan vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki. Lapsi tarvitsee yleensä myös useampia tukimuotoja.

Erityinen tuki

Erytystä tukea annetaan niille lapsille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu tehostetussa tuessa. Erytisen tuen päätöstä edeltää yleensä yleinen ja tehostettu tuki. Lapsi voidaan siirtää suoraan erityisen tuen piiriin, mikäli tarve niin vaatii. Kun mietitään lapsen siirtämistä erityiseen tukeen, tekee esikoulunopettaja yhdessä tarvittavan asiantuntijaryhmän kanssa pedagogisen selvityksen, josta selviää mitä erityinen tuki käytännössä tarkoittaa. Pedagogiseen selvitykseen liitetään aina joko psykologin tai neurologin arviointi ja suositus tuen tarpeellisuudesta. Kun päätös on tehty, laaditaan lapselle henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva oppimissuunnitelma (HOJKS). Tämän suunnitelman laadinnassa ovat mukana esikoulunopettaja, erityislastentarhanopettaja sekä huoltajat. Erityislastentarhanopettaja vastaa suunnitelman laadinnasta. Kun esikoulussa on erityistä tukea tarvitseva lapsi, pyritään, että koko esikoulun henkilökunta saa riittävästi ohjausta toiminnalleen erityislastentarhanopettajalta tai erityisopettajalta.

Sivistystoimenjohtaja hyväksyy erityisen tuen päätöksen. Sen tarpeellisuutta seurataan ja arvioidaan viimeistään toisen vuosiluokan loputtua.

Pidennettyä oppivelvollisuutta tarvitseva lapsi, voi aloittaa oppivelvollisuutensa jo sinä vuonna kun hän täyttää viisi vuotta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että lapsi suorittaa ensimmäisen oppivelvollisuusvuotensa 3-5 vuotiaiden lasten ryhmässä ja toisen esikoulussa, jonka jälkeen hän siirtyy perusopetukseen. Pidennetyn oppivelvollisuuden päätös pohjautuu psykologin tai neurologin antamaan arvioon ja suositukseen.

Sivistystoimenjohtaja hyväksyy päätöksen pidennetystä oppivelvollisuudesta.

6. Oppilashuolto

Esiopetuksen oppilashuollon paikalliset tavoitteet ja menettelytavat Hangossa.

Opetussuunnitelman tulee kuvata oppilashuollon paikallisia tavoitteita ja menettelytapoja.

Oppilashuoltotyö perustuu oppilashuoltolakiin, Hangon kaupungin hyvinvointisuunnitelmaan lapsiperheille ja nuorille, Oppilas- ja opiskelijahuoltolain soveltamiseen Hangon kaupungin sivistystoimessa sekä esikoulukohtaisiin oppilashuoltosuunnitelmiin.

Yhteisöllinen oppilashuolto

Oppilashuolto on tärkeä osa esiopetuksen toimintakulttuuria. Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään esiopetusyhteisön ja ryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan esiopetusympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen, neuvolan sekä muiden kunnan lasten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lasten ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Yhteisöllinen oppilashuolto luo esiopetuksessa edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä. Lapsella on oikeus turvallisiin oppimisympäristöihin, joihin kuuluvat niin fyysinen, psyykinen kuin sosiaalinenkin turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on lasten ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa. Opetuksen järjestäjä laatii suunnitelman lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä osana yksikkökohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa. Opettaja, päiväkodin johtaja tai rehtori ilmoittaa esiopetuksessa tai matkalla esiopetukseen tai kotiin tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan lapsen huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Rakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös esiopetuksen kuljetuksia, tapaturmien ehkäisyä ja tietoturvallisuutta koskevat toimintatavat. Kun esiopetus järjestetään koulussa, otetaan myös esiopetus huomioon kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa.

Esikoulukohtaiset oppilashuoltosuunnitelmat

Hangon kaupungin sivistystoimi vastaa siitä, että kaikilla esikouluilla on oma oppilashuoltosuunnitelma. Suunnitelma sisältää kuvauksen siitä, miten oppilashuoltoa toteutetaan, arvioidaan ja kehitetään. Suunnitelmaa työstetään yhteistyössä esikoulun henkilökunnan, lapsen ja hänen huoltajiensa kanssa ottaen huomioon lapsen ikä ja edellytykset. Oppilashuoltosuunnitelma voi olla kahden tai useamman esikoulun yhteinen. Suunnitelma liitetään esikoulun vuosittain hyväksyttävään toimintasuunnitelmaan ja se käydään läpi vuoden kuluttua siitä, kun Hangon kaupungin hyvinvointisuunnitelma lapsiperheille ja nuorille on käyty läpi. Hyvinvointisuunnitelma hyväksytään ja käydään läpi joka neljäs vuosi. Esikoulukohtaisessa oppilashuoltosuunnitelmassa esitellään, miten suunnitelman sisällöstä tiedotetaan osallisille.

LIITTEET:

Esikoulutodistus

Tasa-arvo suunnitelma

Kiusaamisen vastainen suunnitelma

Kriisisuunnitelma